

építve; ház, hol az élet első örömeit ízleled; föld, melynek gyümölese feltáplált, szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátaid, rokonaid s polgártársaid: egytől-egyig csak kiegészítő részei annak.

Elmélyítés. Miért fontos a hazaszeretet különösen háborúban?

III. Összefoglalás. Alkalmazás saját életünkre.

1942. október 3. hete.

Történelem.

V.—VI. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A középkor áthajlása az újkorba. Humanizmus, reneszánsz, fölfedezések és találmányok. Amerika. fölfedezése. A fölfedezések következményei.

Nevelési cél: Mai műveltségünknek egyik gyökere a nemes humanizmus volt, abból fejlődött ki, s kulturánknak ma is egyik legértékesebb lendítő kereke.

A tanítás alakja előadó. A humanizmus és reneszánsz felújítása a múlt évben tanultak alapján kérdés alapján történik. A fölfedezések és találmányok előadás formájában.

Szemléltetés: Térképen a fölfedezések.

Kapcsolás: Földrajz. Művészettörténet.

V á z l a t.

I. *Előkészítés.* A magyar újkor kezdete. Mohács.

A világtörténelmi újkor.

Célkitűzés: Melyek voltak az újkort megelőző intézmények és eszmeáramlatok?

II. *Tárgyalás.* a) A humanizmus felújítása.

Az eszmény-ember kialakítása. Petrarca.

A humanizmus vallásos jellege és elhajlása.

A Mediciek, a pápák: V. Miklós, II. Pius, IV. Sixtus, V. Leó, VII. Kelemen, III. Pál. Olasz fejedelmi udvarok.

b) *A reneszánsz.* Rinascimento: ujjászületés. Jelenti az antik görög-latin kultúra új értékelését. Olasz eredete. A reneszánsz pápák: II. Gyula, I. Ferenc francia király stb. Az emberek felfedezik az emberiség lakóhelyét: a Földet. Assisi Szt. Ferenc. Az ujjászületés helytele elnevezése. Trecento (XIV.) quattrocento (XV.) és cinquecento (XVI. szd.)

A reneszánsz művészet. Giotto. Leonardo da Vinci, Rafael, Michelangelo, Tiziano. Mátyás udvara.

c) *A nagy fölfedezések.* Portugál hajósok, Diaz Bertalan, Vasco de Gama. Marco Polo térképe. Amerika fölfedezése. Kolumbusz Kristóf. Élete (Genuában született 1446—1451 között.)

Katholikus Ferdinánd és Izabella 3 hajót ad neki: Santa Maria, Pinto és Pinzon. 1492 október 12-én Watling (Guanachami) San Salvador-sziget felfedezése. További útjai, sorsa, Amerika elnevezése. További felfedezések: Cabot testvérek Labradort, Cabral Braziliát, Balboa a Panama-szoroson át eljut a Csendes-óceánig. Magalhães megkerüli Dél-Amerikát és körülhajózza a földet. Kalandorok keresik El-Dorádót. Cortez Ferdinand Mexikóban. Perut Pizarro Ferenc és Almagro, továbbá Luque Ferdinánd fedezik föl. Afrika körülhajózása, India, Kína és Európa között visszaáll a kereskedelem, de most már tengeren. Almeida és Albuquerque Kelet-India partjain, Ceylon szigetén és Hátsó Indiában vetik meg a gyarmatok alapját.

d) *A felfedezések következményei.* Az őslakók kipusztulnak, lelketlen kalandorok kegyetlensége, szeszeshatal.

A tudomány nagy fejlődése. A Föld kering a Nap körül. Kezdetét veszi az igazi világtörténelem.

A természettudomány nagy fejlődése.

Új iparcikkek: kultúrnövények, gyógyszerek. (Burgonya, gyapot, tengeri, festőanyagok, kakao, köles, chinahéj, dohány.)

A Földközi-tengeri államok elvesztik jelentőségüket, mivel a világkereskedelem útjai az óceánok lettek. (Spanyolország, Portugália, Anglia, Franciaország, Belgium, Hollandia és Dánia jelentősége.)

III. Összefoglalás. Mikor hajlott át a középkor az újkorba. Milyen gazdasági hatásokból, tudományos kutatásokból, művészeti hatásokból állapíthatjuk meg ezt? Mi a humanizmus? a reneszánsz? Kik voltak legnagyobb alakjai? Hazánkban ki terjesztette és virágoztatta fel a reneszánszt? Mit tudunk Mátyás udvaráról? Milyen következményekkel járt hazánkra nézve Amerika felfedezése? (A terménygazdálkodás helyébe a pénzgazdálkodás lépett.) Rengeteg ember vándorol ki (kalandorok és kincsvágyók.) Hazánkra azért káros, mert Velence hanyatlásával lépést tartott a török terjeszkedése úgy tengeren, mint szárazföldön. A XVI. sz. elején már egyetlen állam sincsen a Földközi-tenger mellékén, amely szembe merne fordulni a szultán hajóhadával és kereskedelmével.

Elmélyítés-alkalmazás. Rajzolják meg a felfedezések térképét.

1942. október 1. hete.

Olvasmánytárgyalás.

VI. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Az ibolya álmai (Tompai Mihály) c. virágrege tárgyalása alapján.

Nevelési cél: Ne vágyakozzunk elérhetetlen célok után, elégedjünk meg a magunk sorsával.